

Oponentní posudek bakalářské práce

MRÁZKOVÁ, Jana. *Politiky vydavatelů vzhledem k možnosti autoarchivace v otevřených repozitářích [Publishers' policies regarding the possibility of auto-archiving in open repositories]*. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví, 2015. 54 s. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Věra Pilecká, Ph.D.

Práce popisuje otevřený přístup k vědeckým článkům z hlediska licenční politiky vydavatelů.

K obsahu práce

V úvodních dvou kapitolách autorka uvádí základní pojmy z oblasti otevřeného přístupu. Ty jsou dobře zpracované a pokrývají všechny významné aspekty problematiky na odpovídající úrovni.

Kapitola 3 popisuje vlastní akt autoarchivace vědecké publikace v repozitáři, jeho základní právní rámec a též prezentuje hlavní informační zdroj v oblasti otevřeného přístupu – databázi SHERPA/RoMEO. Také tato kapitola je zpracovaná na dobré úrovni.

Kapitola 4 rekapituluje nejpoužívanější otevřené licence Creative Commons. Tato rekapitulace je zdařilá: stručná, výstižná, soustředí se na ty nejdůležitější aspekty.

Kapitola 5 prezentuje výsledek autorčina dohledání politik otevřeného přístupu u některých odborných periodik (zejména v databázi SHERPA/RoMEO). Autorka bohužel používá nevhodné kritérium výběru periodik pro své zkoumání: vybírá periodika s nejvyšší absolutní hodnotou impaktního faktoru bez toho, že by jej uvažovala kontext vědeckého oboru periodika. Tím se dopouští velmi významného zkreslení, když preferuje obory s vysokou průměrnou citovaností (některé obory přírodních věd) a potlačuje obory ostatní (například společenskovední nebo informatické), jejichž citační zvyklosti jsou odlišné. Přitom jen trochu kritický pohled na Graf 3 musí napovědět, že něco není v pořádku, když se téměř polovina periodik ze zkoumaného vzorku koncentruje v jediné z deseti oborových skupin.

V oborových analýzách také autorka fakticky nepočítá odborná periodika, ale příslušnosti těchto periodik do oborových skupin. Pokud by mělo jít opravdu o počítání odborných periodik, bylo by nutné je do příslušných oborových skupin rozdělit (použít frakcionalizaci). Jinak se opravdu dochází k paradoxním situacím, kdy celek vychází větší než 100 %.

Tyto metodologické nedostatky považuji za velmi závažné.

V oddílu 5.2 jsou popsáni vydavatelé odborných periodik v České republice, kteří jsou reprezentováni v databázi SHERPA/RoMEO. Autorka uvádí, že se mezi nimi neobjevují vydavatelé periodik, které by nebyly dostupné v režimu otevřeného přístupu. To je však v databázi zaměřené na otevřený přístup přirozené. Uvedení „bílých“ časopisů je možné čekat v případě velkých vydavatelských domů s portfoliem stovek časopisů a velkou variabilitou jejich politik otevřeného přístupu, ale není překvapivé u ze světového pohledu malých vydavatelství v ČR.

Autorka v závěru (Kapitola 6) správně uvádí, že rozdělování politik vydavatelů „podle barev“ (zelená/zlatá cesta, modrá, bílá) je jen velmi schematické a nemusí vždy odpovídat reálnému obsahu licenčních podmínek, které jsou velmi variabilní.

V závěru uváděný graf počtu vydavatelů z databáze SHERPA/RoMEO podle zemí není příliš užitečný, když je prezentován bez dalšího kontextu celkového počtu vydavatelů odborné literatury v daných zemích. Navíc počet vydavatelů není vypovídající veličinou, neboť nijak nezohledňuje jejich velikost. Relevantnější by mohl být například objem jejich produkce v kontextu jednotlivých oborů.

Ke zpracování práce

Práce je psána spisovným jazykem a má srozumitelný sloh, který je zcela adekvátní. Gramatické chyby se nevyskytují.

Abstrakt práce je výstižný a prezentuje práci v odpovídající úrovni abstrakce.

Citovaná literatura je relevantní a zahrnuje též zdroje v anglickém jazyce. V některých případech není zcela kompletní, například ze tří základních deklarácí týkajících se otevřeného přístupu (Budapešť, Bethesda, Berlín) jsou v seznamu odkazů uvedeny jen dvě, i když v textu jsou popsány všechny tři. V některých případech by se jistě našly vhodnější primární zdroje: například pojem *h*-indexu byl zaveden odborným článkem v oboru scientometrie, nikoli odkazovaným heslem ve slovníčku pojmů (byť zdařilém) na stránkách Ústavu vědeckých informací 1. lékařské fakulty UK a VFN.

Po formální stránce se u řady odkazů v seznamu vyskytuje značka © (copyright), což je velmi neobvyklé. Jistěže každý z odkazovaných dokumentů je nějakým způsobem chráněn autorským právem, není však žádný důvod toto vyznačovat v odkazech.

Celkové zhodnocení

Práce obsahuje ucelený a relativně zdařile zpracovaný úvod do problematiky otevřeného přístupu k vědeckým publikacím. Praktická část však vykazuje významné metodologické nedostatky a v některých případech naprostou absenci kritického posouzení získaných údajů. Z tohoto důvodu práci v současném stavu nemohu doporučit jako podklad k udělení bakalářského titulu.

Jan Dvořák
ÚISK FF UK

Hodnocení diplomové práce

Aspekt kvalifikační práce	Vysvětlení	Možné hodnocení	Hodnocení oponentem
metodologie a věcné zpracování tématu	<i>hodnotí se zvládnutí obsahové (věcné) stránky práce, splnění zadaného úkolu, využití výzkumných metod apod.</i>	0-40 bodů	15 bodů
přínos a novost práce	<i>hodnotí se přínos a novost práce pro informační vědu v ČR</i>	0-20 bodů	5 bodů
citování, korektnost citování, využití inf. zdrojů	<i>hodnotí se zejména využití odkazů a pramenů v textu, korektnost citování; hodnotí se využití cizojazyčných pramenů; (v případě plagiátů je student vyřazen ze studia bez další obhajoby)</i>	0-20 bodů	10 bodů
slohové zpracování	<i>hodnotí se čtivost textu, skladba vět, odborný styl vyjadřování, rozsah práce</i>	0-15 bodů	14 bodů
gramatika textu	<i>hodnotí se gramatická úroveň práce, hrubky, čárky ve větách apod.</i>	0-5 bodů	5 bodů
CELKEM		0-100 bodů	49 bodů